

अक्षमेतिच्छेदः हेत्वितिपूर्ववत् ॥ २७ ॥ कथंचिदितिहेत्वहेतुभिरित्यर्थः ॥ २८ ॥ अपेक्षेतेत्युक्तेउत्तरयोर्हेयत्वमुक्तं ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ एवंशब्दादीनांश्रोत्रादीनांचत्रिगुणात्मकचित्तमात्रत्वमुक्तं चित्तत्यागेनैवगुणकरणविषयाणांत्यागोभवतीतिज्ञानायइदानींविषयादिभ्योऽनन्यत्वंशब्दश्रोत्रादीनामुच्यतेतत्रविलापनेनैवविषयादिप्रविलापनंभवत्वित्येतदर्थं श्रोत्रमितिद्वाभ्यां आकाशाश्रितंश्रोत्रंआकाशाख्यंभूतमेव कर्णशङ्कुल्यवच्छेदेननभसएवश्रोत्रत्वात् एवंश्रोत्राश्रितःशब्दोपिपरंपरयाभूतमेव एवंसतिशब्दविज्ञानेउभयंव्योमश्रोत्रेविज्ञानस्यविषयौन नहिशब्दंजानताश्रोत्राकाशावपिज्ञायेतेतर्ज्ञातावेवतौभवेतांकिनश्छिन्नमित्याशंक्याह इतरस्यविज्ञानादन्यस्याज्ञानस्यवाविषयौश्रोत्राकाशौनभवतः शब्दस्यतदुभयानन्यत्वात् नहिघटरूपादिवदाश्रयान्निष्कृष्टयोःशब्दश्रोत्रयोराकाशगुणकार्ययोर्ग्रहणंप्रविलापनंवाकर्तुंशक्यं तस्मात्श्रोत्रादिप्रविलापनेनैवतदनन्यस्यशब्दाकाशादेरपिप्रविलापनंयुक्तं श्रोत्रादीनांचचित्तादनन्यत्वात् तानिशब्दाकाशादीन्यपिस्मरणात्मकंचित्तमेव चित्तमपिमनसोध्यवसाया

अतुष्टिःपरितापश्चशोकोलोभस्तथाऽक्षमा ॥ लिंगानिरजसस्तानिदृश्यंतेहेत्वहेतुतः ॥ २७ ॥ अविवेकस्तथामोहःप्रमादःस्वप्नतंद्रिता ॥ कथंचिदपिवर्तंतेविधास्तामसागुणाः ॥ २८ ॥ अत्रयत्पीतिसंयुक्तंकायेमनसिवाभवेत् ॥ वर्ततेसात्विकोभावइत्यपेक्षेततत्तथा ॥ २९ ॥ यत्त्वसंतोषसंयुक्तमप्रीतिकरमात्मनः ॥ प्रवृत्तरजइत्येवंततस्तदपिचिंतयेत् ॥ ३० ॥ अथयन्मोहसंयुक्तंकायेमनसिवाभवेत् ॥ अप्रतर्क्यमविज्ञेयंतमस्तदुपधारयेत् ॥ ३१ ॥ श्रोत्रंव्योमाश्रितंभूतंशब्दःश्रोत्रंसमाश्रितः ॥ नोभयंशब्दविज्ञानेविज्ञानस्येतरस्यवा ॥ ३२ ॥ एवंचक्रक्षुषीजिह्वानासिकाचेतिपंचमी ॥ स्पर्शरूपरसगंधेतानिचेतोमनश्चतत् ॥ ३३ ॥ स्वकर्मयुगपद्भावोदशस्वेतेषुतिष्ठति ॥ चित्तमेकादशंविद्विबुद्धिर्द्वादशमीभवेत् ॥ ३४ ॥

त्तकादनन्यदितिधीमात्रं सर्वमनसिलीनेलीनंभवतीत्यर्थः ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ सर्वेषांमनोमात्रत्वेयुक्तिमाह स्वकर्मिति एतेषुदशसुविषयेन्द्रियपंचकद्वयेएकादशंचित्तमनुगतंतिष्ठतीतिविद्वि घटशरावादिष्विवमृत्त्वा अत्रहेतुः स्वकर्मयुगपद्भावइति पंचम्यर्थेप्रथमा स्वेष्टांद्रियविषयाणांकर्माणिश्रवणस्पर्शनदर्शनादीनितेषांयौगपद्यात् सुप्तोत्थितमात्रस्यपुंसोलब्धात्मकंमनोयुगपदुपस्थितान्शब्दादीननुभवति तच्चतेषांमनआत्मकत्वाभावेनसंगच्छते उपादानंहिस्वकार्यैर्युगपत्संगतंभवति अनुपादानंतुक्रमेणेतिस्पष्टं येतुयुगपज्ज्ञानानुपलब्धिर्मनसोलिगमितिज्ञानाद्यौगपद्यमेवानुपादानस्यमनसःसाधकंलिगमाहुस्तेषांगंगाज्ज्दनिमग्नस्ययुगपत्सर्वांगीणशैत्यानुभवेनहेतोर्बाधइत्यास्तांतावत् चित्तस्यापिव्यापिकाबुद्धिर्द्वादशमीद्वादशी आर्षोमद्रप्रत्ययः ॥ ३४ ॥